

“BEGIN MET BEHEREN”

MAATSCHAPPELIJK ONVERMOGEN

Ik neem je mee naar Zandvoort, naar het gebied dat strekt van het Noordzeekanaal tot aan de grens met Zuid-Holland en de hekken die rond Schiphol staan. 1 WBE groot en dat is eigenlijk wel groot. Neem je zo'n gebied in het oosten van het land, ergens in Drenthe of bij het Plaats Delict aan de N319 (zie artikel in vorige nummer en dit nummer), dan spreken zij daar al van een ramp bij 10 verkeersongelukken met reeën in een periode van vier maanden. In Zandvoort en omgeving zijn dat er 67. Waarom zijn dat er zoveel? Kunnen we dat voorkomen? Doen we er wat aan of laten we godswater over godsakker lopen. Wordt er gewerkt aan een structurele oplossing? Jawel, maar voorlopig is het nog dweilen met de kraan open.

Reeën laten zich uit hun leefgebied drukken

Het hele gebied valt onder een stedelijke agglomeratie met daarin een paar geweldige duingebieden. Ik noem de Amsterdamsche Waterleidingduinen en het Nationale Park de Kennemerduinen. Mooie gebieden met een rijke flora en fauna. Althans zo was het. Er leven honderden reeën, duizenden damherten en meer vossen dan je op een aantal handen kunt tellen. Een ree is een sociaal gelimiteerd dier. Samenleven met damherten lukt best wel als het er maar niet zoveel zijn. Er zit geen stop op de aanwas van de damherten. Meer en

meer en nog meer. Het ree laat zich naar de buitenkanten, naar de arme kanten van het leefgebied drukken. En vaak lopen ze daarbij nog tegen een hek aan ook. Je mag er niet uit. Ze gaan er uit, altijd. Eén klein gaatje in het hek is voldoende. De eerste drie maanden van het jaar is altijd al de periode dat de reeën gaan lopen. Territoriaal gedrag en goed voedsel zoeken om aan te sterken na de winter en om de ontwikkeling van de foeten gezond te laten verlopen. Op zoek naar voedsel waar je sterk van wordt. Toevallig is dat aan de andere kant van het hek. Binnen zitten die dammen en die zijn niet zo aardig. Wegwezen dus. Waar is goed voedsel te vinden. Juist dicht in de buurt van bermen, dicht in de buurt van straten en wegen. Reeën komen echt niet alleen uit de AWD en het Nationaal Park. Ze leven vrij door de hele WBE. Tuinen en landgoederen van particulieren zijn erg in trek. En de regio is erg rijk aan grote tuinen, aan buitenplaatsen en openbaar groen. Reeën en damherten krijgen met maatschappelijke zaken te maken. Ze moeten samenleven met auto's, vrachtwagens, lawaai, licht, verstoring, mensen en met jagende honden. En dat gaat ze niet altijd goed af. Even van de ene naar de andere kant van de straat en je actie moet je bekopen met drie gebroken poten en/of inwendige bloedingen. Ellende, dat is het voor de dieren. Natuurlijk rijdt die auto het ree niet

voor de lol aan. Het is een trauma voor de bestuurder, maar een ramp voor het ree. Hij zal het altijd met de dood moeten bekopen. Wat dan nog veel erger is dat hij soms nog heel lang moet wachten tot de dood zijn intrede doet. Lijden! Heel erg lijden.

Particulier initiatief

Zo was het vóór 2008. En toen konden een paar mensen het niet langer aanzien. Ted Dekker, de echtgenoot van de plaatselijke dierenarts, zag hoe ellendig verongelukte reeën en damherten, pas na uren, door zijn vrouw geëuthanaseerd konden worden. Zijn vrouw heeft haar verantwoordelijkheid bijna met de dood moeten bekopen. Het scheelde niet veel of zij was een keer volledig gespiest. Dat lijden van de dieren, daar ging het om. Dat kon Ted niet langer aanzien als weidelijk jager. In zijn eentje richtte hij een valwildteam op. Vond kompanen in Peter Lammers en Sjoerd Joustra. Peter lammers (bureau bijzondere wetten Politie Kennemerland) werd in dezelfde periode geconfronteerd met vragen van collega's op de weg. "Wat doe ik met een aangereden ree? Het leeft nog, het is zwaar gewond en kan niet meer op staan. Moet dat arme dier niet uit zijn lijden verlost worden". "Ik ben toen vaak gaan kijken. Je wilt niet weten wat voor ellende je tegen-

komt. Drama. Blijkt een ree aangereden te zijn naast de AWD in Zandvoort. Het heeft vier gebroken poten. Het vlucht weg. En kruipt en loopt opgejaagd door mens en hond helemaal naar IJmuiden. Daar uren later is het beest aan zijn verwondingen overleden. Er was geen boswachter met geweer in de buurt om het genadeschot te geven". Het was niet geregeld. Er mag niemand met een geweer op de straat en jagen doen we al helemaal niet. Hoewel iedereen en alle instanties, terreineigenaren en andere beheerders goed geïnformeerd zijn door specialisten, door faunabeheerders dat een verhoogd risico op verkeersslachtoffers aan de orde is en nog steeds groter zal worden en gelijke tred zal houden met de toename van het aantal dieren. Wetenschappelijk is aangetoond dat er een causaal verband is tussen de dichtheid van reeën en het aantal verkeersongelukken (Geert Groot Bruinderink en VVV, Gerrit Jan Spek en Rik Schoon). ►

► Het zijn altijd dezelfde organisaties die bezwaar aantekenen. De verantwoordelijke in dit geval is de Provincie. Die moet uiteindelijk de beslissing nemen. Die moet het in het fauna-beheerplan verwerken. Die moet ontheffingen regelen en eventueel aanwijzingen uitschrijven. Ik wil niet zeggen dat er onwil in het spel is. Maar je mag concluderen dat het nu niet echt oplossingsgericht is wat er in de afgelopen jaren is gebeurd. Daarbij komt nog dat onze wetgeving zo in elkaar zit dat op alle beslissingen van de provincie beroep mogelijk is. Dat beroep komt er dan ook. En altijd van dezelfde mensen en groeperingen. Het is de dierenbescherming, de stichting faunabescherming en de partij voor de dieren die bezwaar aantekenen. Beheermaatregelen om de problemen op te lossen, waarvan afschot er één is, worden categorisch afgewezen. Afschot is jagen en dat willen ze niet. Ook al is het in het belang van de dieren. Jagen nee. Met alle kwalijke gevolgen van dien. Dat noemen we onze verantwoordelijkheid nemen? We hebben er de mond van vol. Maar als puntje bij paaltje komt is even niemand thuis. Deze houding moet gestopt worden. Gelukkig is er een kentering. Goede voorlichting en de onderkenning van het maatschappelijke probleem, mede door het agenderen door Verenigingen als de onze en het Edelhert worden er stappen gemaakt. Goede stappen.

Het gaat nooit snel genoeg

Je wilt dat het nu opgelost wordt. Het moet nu geregeld worden. Sjoerd Joustra zou niets liever willen. Hij is op het ogenblik bijna full time als vrijwilliger bezig de ellende van ons maatschappelijk onvermogen weg te werken. Bijna in zijn eentje heeft hij die 60 reeën van de straat gehaald. Soms drie op een dag. Nazoeken, afschieten, dier wegbrengen. Maar eerst nog geweer en zijn hond Purdey, een korthals griffon, ophalen. De aanhanger op de gemeentewerf, die moet ook mee. Hulp vragen van blauwe politie. Praten met omstanders en uiteindelijk als het nodig is het gewonde dier afschieten. Vaak na een intensieve nazoek met Purdey, die gelukkig tot nu toe op een 100% score staat. Dan is er nog de administratie. Groot respect hoort hij te krijgen. Hij heeft voor eigen rekening zich bekwaamd in de materie. De opleiding Grofwild theorie en praktijk gevolgd. BOA geworden en net heeft hij zijn aanstelling gekregen. Is nu alles geregeld zoals het zou moeten zijn? Is er nu adequaat in te springen en effectief te werken? "Nee, noch steeds niet. Een aanwijzing van de provincie zou ons werk een stuk makkelijker maken. We lopen rond met een stapel grondgebruikersverklaringen, dat wil je niet weten. Ligt een zwaar gewond ree op een stukje terrein waarvoor ik geen grondgebruikersverklaring heb,

dan heb ik een probleem. Zou ik het ree uit zijn lijden verlossen ben ik hartstikke strafbaar. De keerzijde is, en dat hebben we al ettelijke keren meegemaakt, dat het uren duurt voordat de verantwoordelijke van de terreineigenaar met zijn geweer komt opdagen. Er is dan geen onwil in het spel. Maar die terreineigenaar heeft maar één man in dienst met een geweer met alle papieren en die is toevallig vrij. Wat nu? Zeg het maar. Met een simpele aanwijzing van de provincie heb je dat probleem niet. Ik kan dan meteen ingrijpen en het dier uit zijn lijden verlossen. We zijn er dan nog niet, het gaat de goede kant uit, maar iets meer daadkracht zou welkom zijn. Misschien een push van de VHR? Zeker, regel het maar voor ons".

Samenwerking

In heel veel gevallen is 'samenwerken' het toverwoord. Ten aanzien van beheer van reeën en damherten zijn een paar beheerders TBO's in de Kennemer regio het wel met elkaar eens. Maar binnen de WBE en het leefgebied van de dieren ligt ook de AWD. Amsterdam die het daar voor het zeggen heeft, wil niet dat er op haar grond gejaagd wordt. Komt er geen integrale samenwerking op gang dan gaat het niet lukken. Dan zal de uitvoering van het beheer altijd gefrustreerd blijven. Een oplossing zou kunnen zijn om het beheer van bepaalde diersoorten (damhert, ree) weer in handen te geven van het Rijk. Dat zal in ieder geval een uniform beleid stimuleren en dus een eenduidige uitvoering. Hier is beheer op leefgebiedniveau een voorwaarde. Hier ligt de taak voor een reewildcoördinator samen met de verantwoordelijke voor het faunabeheer

Wat moet er nu gebeuren volgens jullie?

In koor zeggen Sjoerd en Peter bijna. Laten alle verantwoordelijke terreineigenaren en instanties eens adequaat gaan beheren. Begin er gewoon mee. Ga praten met elkaar. Stel doelen en kom tot overeenstemming om die doelen na te streven. Breng de stand van de damherten naar acceptabele proporties. Laat geen oren hangen naar maatschappelijke minderheden. Pas misschien een intensief bejaging toe bij de hotspots. (dat zijn er drie Vogelegangseweg, Zeeweg en de Brouwerskolkweg in Overveen). Zo zie je meteen hoe dicht de ellende bij de bebouwing komt.

"Ik ben al damherten tegengekomen op 800 meter van de Grote Markt van Haarlem en bij Bennebroek. Dieren die de Leidsevaart en de Ringvaart moeten zijn overgestoken. Nog even en we plukken ze van de startbaan bij Schiphol. Doe iets, dat is belangrijk en dat is je verantwoordelijkheid tonen. Er is kennis genoeg in de regio. We weten echt hoe het opgelost kan worden, hoe wij prettig kunnen samenleven met reeën en damherten. Geef richtlijnen, de goede doelstellingen en zorg voor faciliteiten, in materieel en in de juiste papieren. Pak je verantwoordelijkheid. Het damhert verdient beter, het ree verdient beter".

Twee jaren in beeld

2012 zijn er in de maanden januari tot en met april 82 meldingen van reeën en damherten bij de meldkamer van politie binnengekomen. 82 keer zijn de mannen van het valwildteam uitgerukt. Zij hebben helaas veel reeën en damherten het geadeschot moeten geven. Het waren 24 reeën (het merendeel geiten) en 30 damherten in het jaar 2012

2013 heeft een stijging laten zien van bijna 60%. Van 82 naar 142 officiële meldingen. En jammer genoeg hebben bij deze verkeersongelukken 27 damherten en maar liefst 67 reeën het leven moeten laten. Dat zijn bijna drie keer zoveel reeën als het jaar daarvoor. Ja, daar schrikken we van. Dit is buiten proportioneel. Dit komt negens voor in Nederland. Je mag het gerust een ramp noemen. Het worden er steeds mee. Er is een dramatisch stijgende trend.

Hoe dat kan moeten we ons zeker afvragen. Zoek de oorzaak. Zijn er teveel reeën? Stel je die vragen en ga met specialisten rond de tafel om tot werkbare oplossingen te komen. Net als Peter Lammers en Sjoerd Joustra zou ik willen zeggen, "Stap over je eigen schaduw heen". Realiseer je dat het hier gaat om het belang van de reeën en damherten maar ook een maatschappelijk belang. Niemand vindt dit leuk. Iedereen zal zeggen, "hier moet ingegrepen worden." Begin met beheren. De VHR zal hierbij graag adviseren en begeleiden. Net zolang tot het opgelost is.

